

Handläggare:
Rikard Skårfors
FD, Utbildningsledare
Rektors kansli,
Ledningssekretariatet

Yttrande över Europeiska kommissionens förslag till en europeisk konkurrenskraftsfond inom ramen för nästa fleråriga budgetram 2028–2034

Stockholms universitet har anmodats av Regeringskansliet (Finansdepartementet) att inkomma med synpunkter på Europeiska kommissionens förslag till en europeisk konkurrenskraftsfond inom ramen för nästa fleråriga budgetram 2028–2034. Följande synpunkter har samordnats av universitetsalliansen Stockholm trio – Stockholms universitet, Kungliga Tekniska högskolan och Karolinska institutet – samt kompletterats av respektive lärosäte med för det lärosätet specifikt relevanta aspekter.

Övergripande synpunkter

Stockholms universitet välkomnar att konkurrenskraftsfonden samlar flera av EU:s tidigare program och därigenom skapar ett mer överskådligt finansieringslandskap. Förslaget erbjuder betydande flexibilitet, men bristen på förutsägbarhet riskerar att försvåra långsiktig planering och strategiska satsningar. Universitets huvudsakliga fokus är dock EU:s ramprogram för forskning (Horisont Europa¹). Förslaget om att införa en europeisk konkurrenskraftsfond skapar en situation som är avsevärt mer komplex än under tidigare programperioder. För den fleråriga budgetramen 2028–2034 finns inte bara förordningen för FP10, utan även ett särskilt program (specific programme) samt delar som är kopplade till den nya konkurrenskraftsfonden. I detta yttrande fokuserar universitetet på den del av konkurrenskraftsfonden som avser den så kallade pelare 2 i FP10.

Många aktörer på europeisk nivå har i sina svar till förslaget förespråkat ett alternativ som innebär att pelare 2 i konkurrenskraftsfonden flyttas och integreras i FP10-förordningen. En sådan lösning skulle enligt universitets bedömning vara att föredra, men är i praktiken

¹ För tydlighetens skull refereras till FP9 för nuvarande period samt FP10 för den kommande perioden.

svårgenomförbar och därför förordar Stockholms universitet istället en modell som innebär att justeringar görs i konkurrenskraftsfonden för att säkerställa att hänsyn tas till FP10:s självständighet.

Under hösten 2025 har det danska ordförandeskapet gjort betydande framsteg i förhandlingsarbetet med FP10-förordningen och det särskilda programmet, men bland de frågor som återstår hör just kopplingen till konkurrenskraftsfonden. Även förhandlingarna om konkurrenskraftsfonden har inletts men enligt den information vi har tillgång till har dessa ännu inte nått lika långt som förhandlingarna om FP10.

Mot denna bakgrund har universitetet strävat efter att vara så konkret som möjligt genom att föreslå ändringar i vissa artiklar. Av praktiska skäl presenteras dessa ändringsförslag i den engelska versionen av förslaget, vilket förväntas underlätta användningen av rekommendationerna.

Universitetet är medvetet om att budgetfrågan hanteras separat, men bedömer att det ändå är relevant att kommentera den procentuella fördelningen mellan olika politikområden. Totalt har pelare 2 i FP10 fått en höjning på cirka 50 procent, vilket är positivt. Fördelningen mellan de enskilda områdena är dock mycket ojämn. Kluster 1 och 6 i det nuvarande ramprogrammet har slagits ihop till ett nytt det nya politikområdet hälsa, bioteknik, jordbruk och bioekonomi och det tidigare kluster 4 har omvandlats till politikområdet för digitalt ledarskap. Dessa områden har fått en budgetökning på endast mellan 10 och 15 procent, vilket framstår som anmärkningsvärt då båda är avgörande för Europas framtida konkurrenskraft. Stockholms universitet yrkar därför att ökningen inom pelare 2 bör fördelas betydligt jämnare mellan de fyra politikområdena.

När det gäller den totala budgeten för FP10 har Stockholm trio föreslagit en nivå på 220 miljarder euro, vilket ligger i linje med majoriteten av intressenternas ståndpunkter.

Trion har vid flera tillfällen betonat att samverkan mellan akademi, industri och andra intressenter är avgörande för den europeiska industrins konkurrenskraft, särskilt inom tillverknings- och läkemedelssektorn. De bästa förutsättningarna för företag att samarbeta, dela risker och kostnader uppstår vid lägre teknikmognadsnivåer (TRL), det vill säga innan kommersialisering och produktutveckling, även kallat konkurrensneutral samverkan (pre-competitive). Redan under nuvarande ramprogram har det skett en förskjutning mot högre TRL-nivåer, vilket på sikt riskerar att undergräva förutsättningarna för att stärka excellent europeisk forskning och innovation. Universitetet motsätter sig inte satsningar på högre TRL-nivåer, men dessa får inte ske på bekostnad av de lägre nivåerna.

Konkurrenskraftsfonden ska komplettera FP10 och balanseras så att den inte undergräver det samarbete som är grunden för Europas nästa generation av innovation och ekonomisk utveckling. FP10 ska fokusera på banbrytande forskning och innovation i tidiga skeden, medan finansiering från konkurrenskraftsfonden bör bidra till att vidareutveckla och omsätta forsknings- och innovationsresultat på marknaden

Trion, och särskilt Stockholms universitet, har också påtalat behovet av att bättre integrera samhällsvetenskap och humaniora i FP10 och detta gäller inte minst i konkurrenskraftsfonden. Fokus kan inte enbart ligga på teknikutveckling för då missar man en

avgörande dimension: social acceptans och integration av tekniken i människors arbetsliv och vardag. Forskning inom humaniora och samhällsvetenskap bidrar i hög grad till innovation och ökad konkurrenskraft.

För att den europeiska konkurrenskraftsfonden ska bidra till långsiktig innovationskapacitet och stärka Europas globala konkurrenskraft är det avgörande att fonden i största möjliga mån utformas med principer som främjar internationellt samarbete och öppenhet. Globalt samarbete är av central betydelse för forskning och innovation inom bland annat hälsa, energi och klimat. Utifrån de geopolitiska utmaningarna är de ökade kraven på säkerhet och självförsörjning förståeliga men utgångspunkten bör vara att fonden är: 'så öppen som möjligt, så säker som nödvändigt'. Nuvarande FP9 har ansetts vara ett attraktivt program och ett flertal länder utanför Europa har associerats till ramprogrammet. Universitet ser en fara med att säkerhetskrav och brist på inflytande av styrningen av politikområdena kan leda till att färre länder vill associera sig till FP10 och konkurrenskraftsfonden. En sådan utveckling riskerar att allvarligt försvaga europeisk forskning och konkurrenskraft.

När det gäller styrningen av programmet och medlemslänternas samt andra intressenters inflytande är det viktigt att de delar av konkurrenskraftsfonden som integreras i FP10 får särskilda (del)konfigurationer inom programkommittéerna. Detta motiveras av att arbetsprogrammen och utlysningarna inom FP10 skiljer sig väsentligt från övriga delar av fonden och kräver specifik kompetens inom forskning och innovation. Dessa konfigurationer bör följa ett så kallat granskningsförfarande 'examination procedures' och inte enbart ha rådgivande funktion (advisory), vilket har varit fallet i alla tidigare ramprogram.

Stockholms universitet anser att om konkurrenskraftsfonden ska uppnå sitt syfte att stärka Europas konkurrenskraft, särskilt inom de fyra politikområdena, så måste excellens fortsatt vara utgångspunkten för utvärdering.

Flera av de aspekter som förs fram i detta svar finns också i den [debattartikel](#) som Dagens Industri publicerade i oktober.

Trion har också varit mycket aktiv och svara på kommissionens samråd som finns på [trions hemsida](#).

Specifika synpunkter

Stockholms universitet redovisar i det följande några ändringsförslag, utgående från den engelskspråkiga versionen av förslaget. Där de aktuella styckena återges är universitetets förslag understrukna.

Skälen

- **Införande av ett nytt skäl efter skäl 10 (om synergier)**

Då förslaget fokuserar nästan uteslutande på industriell och teknologisk utveckling och beteendemässiga och sociala dimensioner är underrepresenterade förslår Stockholms universitet att detta skäl införs:

Europe's competitiveness depends not only on technological excellence but also on societal readiness, behavioural adaptation, and social innovation. The Fund should therefore integrate social sciences and humanities as a cross-cutting dimension, supporting research and innovation on governance, behavioural change, and societal resilience.

- **Skäl 87**

Universitetet föreslår ett tillägg för att förtydliga att granskningsförfarandet (examination procedure) ska gälla de delar som är knutna till Horisont Europa.

Although work programmes and other acts implementing this Regulation concern specific budget implementation tasks which do not require a conferral of implementing powers and which should not normally fall within the scope of implementing acts referred to in Regulation (EU) No 182/2011, the advisory (for the Horizon Europe part an examination procedure will be applied) procedure should be used for the adoption of certain acts as defined in this Regulation, including work programmes implementing activities for clean transition, health, biotech, agriculture and bioeconomy, and digital leadership, resilience and security, defence industry and space, given that those acts should be fully supported and create synergies with national and shared management activities conducted by the Member States. Due the sensitivity and particular importance of synergies and full coordination with Member States in the area of resilience and security, defence industry support and space, the examination procedure should be used for the adoption of work programmes in these areas.

Artiklarna

- **Artikel 2 (Definitioner)**

Stockholms universitet föreslår ett förtydligande av definitionen av politikområde.

(14) 'Policy window' means a targeted area, both within Horizon Europe and in the rest of the ECF, for support by the ECF Toolbox as specified in Article 3(2);

- **Artikel 3 (Mål)**

Stockholms universitet föreslår tillägg som betonar att forskningssamarbete inom FP10 utgör den grundläggande förutsättningen för att utveckla produkter och lösningar som stärker EU:s globala konkurrenskraft.

(e) support research and innovation in Horizon Europe in order to aligning research, innovation and industrial policy support to translate Union's research excellence into Union industrial strength on global markets and securing the future of manufacturing in Europe;

Collaborative RD&I actions to be supported by the Pillar on Competitiveness under Horizon Europe will be key for translating research into the creation of products and solutions to support the industrial strength of the Union on global markets.

Universitetet föreslår också tillägg av en punkt efter (e) för att understryka vikten av att samhällsvetenskap och humaniora integreras i konkurrenskraftsfonden.

To foster understanding of social, economic and behavioural factors that shape innovation uptake, crisis response and competitiveness, through the integration of social sciences and humanities;

- **Artikel 8 (Konkurrenskraftsstämpel)**

Det föreslagna konkurrenskraftsmärket (Competitiveness Seal) bör inte ersätta ”Seal of Excellence”, eftersom det senare främst grundas på vetenskaplig excellens medan det förra bedömer projekt utifrån andra kriterier. Däremot skulle konkurrenskraftsmärket kunna tillämpas inom FP10, men endast som ett komplement till ”Seal of Excellence”, vars villkor fastställs i FP10:s förordning.

- **Artikel 10 (Unionspreferens)**

I artikel 10 bör tydligt anges att länder associerade till FP10 ska ha möjlighet att delta i utlysningar som avser FP10-delen i Konkurrenskraftsfonden.

- **Artikel 11 (Associering av tredjeländer till verksamheter inom EKF)**

Formuleringarna i artikel 11 bör harmoniseras med de bestämmelser om associering som anges i FP10-förordningen. Detta för att undvika tolkningsproblem och osäkerhet kring vilka regler som gäller.

- **Artikel 14 (Styrande och rådgivande nämnder)**

Det råder oklarhet kring hur observationsorganet för framväxande teknik (Observatory on Emerging Technologies) ska inrättas och organiseras. Universitetet föreslår ett tillägg för att säkerställa att ledamöterna i konkurrenskraftsfondens nämnd för strategiska berörda parter kommer att representera alla relevanta intressenter inklusive forskarsamhället.

(2) The members of the ECF Strategic Stakeholders Board shall be appointed by the Commission, following an open call for nominations or for expressions of interest, or both, whichever the Commission finds more appropriate, and taking into account the need for balance in sector, organisation type, including private investors, and size, expertise, gender, age and geographical distribution. All types of relevant stakeholders should be invited such as: academia, industry, societal and NGOs. The term of members the Board shall be limited to four years, renewable once. Members of the Board should act with integrity and probity.

- **Artikel 15 (Arbetsprogram)**

Universitetet föreslår en ändring som säkerställer att hänsyn tas till ett självständigt FP10.

(2) The work programmes under this Regulation shall ~~integrate in a~~ **have a separate** specific dedicated part collaborative research and innovation activities and their dedicated budget in line with Horizon Europe.

- **Artikel 20 (Påskyndade och riktade åtgärder för konkurrenskraft)**

I förslaget saknas tydliga kriterier för hur dessa åtgärder väljs ut och finansieras. Utan transparens riskerar processen att bli politiskt styrd snarare än kunskapsbaserad.

- **Artikel 30 (Stöd till kompetensutveckling)**

Universitetet ser potentiella synergier mellan Erasmus+ och konkurrenskraftsfonden inom kompetensutveckling. För att säkerställa att dessa möjligheter tas tillvara bör Erasmus+ uttryckligen nämnas i artikel 30.

- **Artiklar 34, 37, 39 och 42 (De fyra politikområdena)**

De fyra politikområdena skiljer sig åt i hur de refererar till FP10, vilket riskerar att skapa oklarheter. Exempelvis finns i kapitlet om Stöd till ren omställning och utfasning av fossila bränslen i industrin paragrafer om arbetsprogram och stöd, men i kapitlen om Stöd till hälsa, bioteknik, jordbruk och bioekonomi och Stöd till digitalt ledarskap saknas paragrafen om stöd. Universitetet anser att hänvisningar och ordalydelser i princip bör vara samma i alla fyra politikområden och föreslår därför tillägg enligt följande i dessa artiklar.

- **Artikel 34 (Kompletterande regler)**

(4) Work programmes adopted in accordance with the rules of this Regulation under this chapter shall integrate in a specific dedicated part and ensure coherence with the Competitiveness and Society activities supported under the Regulation (EU) [XXX] [Horizon Europe Framework programme for Research and Innovation]. The part of the work programme relating to Horizon Europe should be separated from the rest of the ECF.

- **Artikel 37 (Särskilda verksamheter)**

(2) Support provided through the activities referred to in paragraph 1, may be provided in any form, including through collaborative research and innovation activities set out in Regulation (EU) [XXX] [Framework Programme for Research and Innovation] and identified in a specific dedicated part of the Work Programme.

Work programmes adopted in accordance with the rules of this Regulation under this chapter shall integrate in a specific dedicated part and ensure coherence with the Competitiveness and Society activities supported under the Regulation (EU) [XXX] [Horizon Europe Framework programme for Research and Innovation]. The part of the work programme relating to Horizon Europe should be separated from the rest of the ECF.

- **Artikel 39 (Särskild verksamhet till stöd för digitalt ledarskap)**

(4) Support provided through the activities referred to in paragraph 1, may be provided in any form, including through collaborative research and innovation activities set out in Regulation (EU) [XXX] [Framework Programme for Research and Innovation] and identified in a specific dedicated part of the Work Programme.

Work programmes adopted in accordance with the rules of this Regulation under this chapter shall integrate in a specific dedicated part and ensure coherence with the Competitiveness and Society activities supported under the Regulation (EU) [XXX] [Horizon Europe Framework programme for Research and Innovation]. The part of the work programme relating to Horizon Europe should be separated from the rest of the ECF.

- **Artikel 42 (Särskilda verksamheter)**

(4) Work programmes adopted in accordance with the rules of this Regulation under this chapter shall integrate in a specific dedicated part and ensure coherence with the Competitiveness and Society activities supported under the Regulation (EU) [XXX] [Horizon Europe Framework programme for Research and Innovation]. The part of the work programme relating to Horizon Europe should be separated from the rest of the ECF.

- **Artikel 83 (Kommittéförfarande)**

Universitetet föreslår att de delar av konkurrenskraftsfonden som integreras i FP10 får särskilda (del)konfigurationer inom programkommittéerna.

(1) The Commission shall be assisted by a committee, which shall be the committee within the meaning of Regulation (EU) No 182/2011, and may convene in the following configurations (for each policy windows a separate examination sub-configuration shall be set up for the Horizon Europe part):

Detta beslut är fattat av rektor, professor Hans Adolfsson, i närvaro av prorektor, professor Jane Reichel, och universitetsdirektör Åsa Borin. Studeranderepresentanter har informerats och haft tillfälle att yttra sig. Övrig närvarande har varit Henrik Lindell Kennberg, Ledningssekretariatet (protokollförare). Ärendet har beretts av forskningssekreterare Henrik Aspeborg, Avdelningen för forsknings- och samverkansstöd. Föredragande i ärendet har varit utbildningsledare Rikard Skårfors.